

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА
Кафедра філософії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Перший проректор

Майя НІКОЛАЄВА

1 " вересня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ФІЛОСОФІЯ НАУКИ ТА ЕТИКА НАУКОВЦЯ

Рівень вищої освіти : Третій (освітньо-науковий)
Галузь знань : В Культура, мистецтво та гуманітарні науки
Спеціальність : В11 Філологія
Освітня кваліфікація : Доктор філософії з філології
Освітньо-наукова програма: «Філологія»

ОНУ

2025

Робоча програма навчальної дисципліни «Філософія науки та етика науковця».
Одеса : ОНУ, 2025. 15 с.

Розробники:

Сергій ШЕВЦОВ, доктор філософських наук, професор кафедри філософії.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри філософії

Протокол № 1 від "27" серпня 2025 р.

Завідувач кафедри

Інна ГОЛУБОВИЧ

Погоджено із гарантом ОНП Філологія

Валерія НЕКЛЕСОВА

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) факультету історії та філософії

Протокол № 1 від "29" серпня 2025 р.

Голова НМК

Галина ЛЕВЧЕНКО

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри філософії

Протокол № ____ від "____" _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____

(підпис)

(_____)

(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри філософії

Протокол № ____ від "____" _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____

(підпис)

(_____)

(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		Денна форма навчання	Вечірня форма навчання
Загальна кількість: кредитів – 4 годин – 120 залікових модулів – 3	Галузь знань В Культура, мистецтво та гуманітарні науки Спеціальність В11 Філологія Рівень вищої освіти: Третій (освітньо-науковий)	Обов'язкова	
		Рік підготовки:	
		1-й	1-й
		Семестр	
		1-й	1-й
		Лекції	
		18 год.	18 год.
		Практичні, семінарські	
		14 год.	14 год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		88 год.	88 год.
		Форма підсумкового контролю: іспит	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета – роз'яснення філософських аспектів методології дослідження та етики науковця.

Завдання: 1) сформулювати уявлення щодо методології філософського та наукового дослідження;

2) проінструктувати, як проводити наукове дослідження;

3) сформулювати уявлення щодо етики науковця.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей**:

а) Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі філології у процесі професійної та дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики;

б) загальних (ЗК): ЗК 01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, генерування нових ідей; ЗК 02. Здатність до пошуку, систематизації та критичного аналізу інформації з різних джерел; ЗК 05. Усвідомлення необхідності та дотримання норм наукової етики.

в) спеціальних фахових (ФК): ФК 05. Здатність до реалізації завдань міждисциплінарних філологічних досліджень; ФК 06. Здатність планувати й організовувати професійну та науково-інноваційну діяльність у галузі філології, зокрема в ситуаціях, що потребують нових стратегічних підходів; ФК 07. Здатність до лінгвокреативної діяльності в науково-інноваційній сфері.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 01. На основі системного наукового світогляду аналізувати складні явища суспільного життя, пов'язувати загально філософські проблеми з вирішенням завдань, що виникають у професійній та науково-інноваційній діяльності, застосовувати емпіричні й теоретичні методи пізнання.

ПРН 02. Знати основні класичні та новітні філологічні концепції, фундаментальні праці конкретної філологічної спеціалізації, глибоко розуміти теоретичні й практичні проблеми в галузі дослідження.

ПРН 03. Уміти проводити огляд, критичний аналіз, оцінку й узагальнення різних наукових поглядів у галузі дослідження, формулювати й обґрунтовувати власну наукову концепцію.

ПРН 07. Аналізувати, тлумачити і правильно застосовувати норми, що регулюють правовідносини у сфері інтелектуальної власності.

ПРН 08. Використовувати інформаційно-комунікаційні технології у професійній науково-інноваційній діяльності.

ПРН 12. Реалізовувати стратегії дослідницького самовдосконалення та обирати засоби саморозвитку.

Очікувані програмні результати навчання. У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен

знати:

- відмінність та подібність понять «наука» та «філософія», нормативний характер

- наукового знання;
 - предмет та специфіку філософії науки; роль методології та гіпотези у науковому пізнанні;
 - характер обґрунтування наукового знання, відмінність наукового знання від інших видів знання;
 - основні характеристики етики та етики науки; етичні норми етики науковця;
 - відрізняти етику дослідження від етики соціальної етики науковця;
- вміти:*
- відрізняти науку від квазінауки та псевдонауки;
 - критично оцінювати та перевіряти методологію наукового дослідження;
 - розуміти зв'язок наукової методології з нормами етики;
 - визначати та формулювати етичні норми власного дослідження та власної поведінки.

2. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Філософія науки

Тема 1. Що таке наука

Поняття «філософія» та «наука»: відмінність та подібність. Відмінність науки від псевдонауки та квазінауки. Ідеали науки. Норми науки. Види наук. Філософія науки як філософська дисципліна, яка вивчає науку як свій об'єкт. Поняття «філософія науки» в вузькому та широкому значеннях.

Тема 2. Філософські та наукові методи дослідження

Методологія науки як частина філософії науки. Поняття «дослідження», «філософське дослідження» та «наукове дослідження». Основні завдання наукового дослідження. Способи обґрунтування ідей. Гіпотеза: визначення, класифікація, правила формулювання. Обґрунтування та критика гіпотез. Теорія: визначення та структура. Операції раціоналізування. Способи дослідження. Класифікація способів дослідження.

Змістовий модуль 2. Формування методології філософського дослідження

Тема 3. Як проводити філософське чи наукове дослідження

Проблемні ситуації та їхній зв'язок із актуальністю теми дослідження, ступенем розробленості проблеми, метою та завданням дослідження, об'єктом і предметом дослідження. Поняття «нове знання» та «наукова новизна». Оцінка дослідження.

Тема 4. Філософська та наукова література

Філософська та наукова література як форма звітності про проведене дослідження: тези, доповіді, повідомлення, статті, рецензії, огляди, монографії, реферати, курсові роботи, дисертації, автореферати, звіти науково-дослідних робіт тощо). Цитування. Бібліографічні посилання та описи.

Змістовий модуль 3. Етика науковця

Тема 5. Метаетика

Що таке етика. Види етики (метаетика, нормативна етика, прикладна етика). Етичні концепції (деонтологія, етика чеснот, консеквенціоналізм, утилітаризм тощо). Види прикладної етики (біоетика, ділова етика, екологічна етика, комп'ютерна етика, медична етика, наукова етика, педагогічна етика, політична етика, юридична етика тощо).

Тема 6. Наукова етика

Наукова етика як частина філософії науки. Моральні принципи Р. Мертона. Універсальна мета наукової етики. Норми толерантності. Дослідницька етика. Проблема лінгвіцизму. Проблеми академічної непристойності (видавання себе за іншу особу, обман, підтасування фактів, плагіат, професійна непристойна поведінка, саботаж, списування, утиски в академії, хабарництво, шахрайство тощо). Кодекси наукової етики.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	Денна форма				Вечірня форма			
	Усього	у тому числі			Усього	у тому числі		
		л	п	ср		л	п	ср
1	2	3	4	6	7	8	9	10
Модуль 1								
Змістовий модуль 1. Філософські методи								
Тема 1. Що таке наука	18	2	2	14	18	2	2	14
Тема 2. Філософські та наукові методи дослідження	22	4	4	14	22	4	4	14
Разом за змістовим модулем 1	40	6	6	28	40	6	6	28
Змістовий модуль 2. Формування методології філософського дослідження								
Тема 3. Як робити філософське чи наукове дослідження	21	4	2	15	21	4	2	15
Тема 4. Філософська та наукова література	19	2	2	15	19	2	2	15
Разом за змістовим модулем 2	40	6	4	30	40	6	4	30
Змістовий модуль 3. Етика науковця								
Тема 5. Метаетика	19	2	2	15	19	2	2	15
Тема 6. Наукова етика	21	4	2	15	21	4	2	15
Разом за змістовим модулем 3	40	6	4	30	40	6	4	30
Усього годин	120	18	14	88	120	18	14	88

4. Теми семінарських занять

Назва теми	Кількість годин	
	Денна форма	Вечірня форма
Тема 1. Що таке наука [1], [2], [3], [4], [5] 1. Наука: визначення, структура, функції, види. 2. Наука, псевдонаука, квазінаука. 3. Ідеали та норми науки.	2	2

4. Види наук.		
Тема 2. Філософські та наукові методи дослідження [1], [2], [4], [5] 1. Дослідження: визначення, структура, основні завдання. 2. Способи досліджень. 3. Метод, методика, методологія. 4. Класифікація методів.	4	4
Тема 3. Як робити філософське чи наукове дослідження [1], [2], [4], [5] 1. Що таке проблемні ситуації. 2. Встановлення актуальності теми дослідження та ступеня розробленості проблеми. 3. Мета та завдання дослідження. 4. Об'єкт і предмет дослідження. 5. Гіпотеза та теорія. 6. Як обирати методи для дослідження. 7. Нове знання та наукова новизна. 8. Оцінка дослідження.	2	2
Тема 4. Філософська та наукова література[1], [2], [3], [4], [5] 1. Філософська та наукова література як форма звітності про проведене дослідження. 2. Види звітності (тези, доповіді, повідомлення, статті, рецензії, огляди, монографії, реферати, курсові роботи, дисертації, автореферати, звіти науково-дослідних робіт тощо). 3. Цитування. 4. Бібліографічні посилання та описи.	2	2
Тема 5. Метаетика [2], [4], [5] 1. Що таке етика. 2. Види етики. 3. Етичні концепції. 4. Види прикладної етики.	2	2
Тема 6. Наукова етика [2], [3], [4], [5] 1. Наукова етика як частина філософії науки. 2. Моральні принципи Р. Мертон. 3. Дослідницька етика. 4. Проблема лінгвіцизму. 5. Проблеми академічної непристойності. 6. Кодекси наукової етики.	2	2
Усього	14	14

Види роботи:

- [1] – опрацювання лекційного та додаткового, довідкового матеріалу;
- [2] – на основі запропонованих робіт в списку літератури підготувати виступ, продемонструвати вміння оперувати ключовими поняттями та ідеями, представленими в текстах;
- [3] – написати реферат і/або філософське есе на запропонований викладачем текст, як опис проблемної ситуації;
- [4] – виступ з експертною оцінкою теоретичних висловлень на тему семінара, спираючись на рекомендації викладача;
- [5] – презентація самостійного дослідження (захист реферату).

6. Теми практичних занять

Практичні заняття не передбачені

7. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття не передбачені.

8. Самостійна робота

Назва теми	Кількість годин	
	Денна форма	Вечірня форма
Тема 1. Що таке наука [1]	14	14
Тема 2. Філософські та наукові методи дослідження [1]	14	14
Тема 3. Як робити філософське чи наукове дослідження [1]	15	15
Тема 4. Філософська та наукова література [1]	15	15
Тема 5. Метаєтика [1] [2]	15	15
Тема 6. Наукова етика [1] [2]	15	15
Усього	88	88

До самостійної роботи відноситься:

[1] – підготовка до лекцій, семінарських;

[2] – написання рефератів, есе.

В якості самостійної роботи здобувач може пройти професійні курси/тренінги, професійне стажування, онлайн-курси, громадянську освіту, отримати відповідний сертифікат на освітніх платформах, що може бути зараховано як періодичний, поточний та фрагмент підсумкового контролю. Пропонуються до розгляду такі курси, які можуть бути визнані як періодичний, поточний контроль та/або бонусні бали (за бажанням здобувача):

Назва освітньої платформи, назва онлайн курсу, короткий опис, посилання	Дотично до теми (та/або Компетентності, результати навчання, що формуються)
https://www.coursera.org/learn/philosophy-cognitive-sciences Філософія і наука: Вступ до філософії когнітивних наук The University of Edinburgh	Курс складається з 5 модулів Навички, які ви здобудете: штучний інтелект; навчання людини; антропологія; розвиток людини; наука та дослідження; психологія; агентні системи. Дотичний до тем: 1, 2, 4.
https://www.coursera.org/learn/philosophy-science-religion-1 Філософія, наука та релігія: Наука і філософія The University of Edinburgh	Курс складається з 5 модулів Навички, які ви здобудете: культурне різноманіття, загальна наука та дослідження; наукові методи, системне мислення; психологія; дослідження; біологія. Дотичний до тем: 1, 2, 3.

https://www.coursera.org/learn/philosophy-science-religion-2 Філософія, наука та релігія: Філософія та релігія The University of Edinburgh	Курс складається з 7 модулів Навички, які ви здобудете: соціологія; етичні стандарти та поведінка; фасилітація дискусії; дослідження; культурне різноманіття; психологія; міжособистісні комунікації; наука та дослідження. Дотичний до теми: 1, 3, 4.
https://www.coursera.org/learn/ai-empathy-ethics ІІІ, емпатія та етика UC Santa Cruz	Курс складається з 4 модулів Навички, які ви здобудете: навчання під наглядом; штучні нейронні мережі; штучний інтелект; навчання з підкріпленням; машинне навчання; розробка політики; етика даних; глибоке навчання; етичні стандарти та поведінка. Дотичний до теми: 1, 5, 6.
Максимальна кількість балів 20. Критерій оцінки - обсяг за кредитами: 1 кредит (30 годин) - 10 балів до дотичної теми або змістового модуля. Максимальна кількість балів за неформальну освіту – не більше 2х кредитів.	

Здобувач може самостійно обрати ресурси, які будуть відповідати навчальній дисципліні. Для зарахування в якості періодичного, поточного або фрагмента підсумкового контролю здобувач має подати документ, що підтверджує неформальну освіту, програму, зробити опис компетентностей та результатів навчання, сформованих під час неформальної освіти.

Викладач залишає за собою право перевірити сформованість перелічених компетентностей та результатів навчання».

9. Методи навчання.

Методи навчання – це способи навчальної роботи викладача та організації навчально-пізнавальної діяльності здобувачів з метою вирішення різноманітних дидактичних завдань, спрямованих на оволодіння матеріалом, який потрібно засвоїти.

В межах даного курсу використовуються методи:

1. Організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності: словесно-інформаційні, наочно-евристичні, практично-репродуктивні, проблемні, частково-пошукові, дедуктивні, індуктивні; лекція, пояснення, робота з книгою.

2. Стимулювання навчально-пізнавальної діяльності: наукові дискусії, написання есе, статті; робота зі словником.

3. Контролю та самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності: усне опитування, письмові роботи, контрольні, тестування самоперевірка, співбесіди.

1. Використання комп'ютерної техніки, робота в Інтернет.

2. Використання аудіовізуальних засобів навчання.

До методів викладання курсу «Філософія науки та етика науковця» залучені бесіда, дискусія, “круглі столи” та інші, що передбачають вільний обмін думками між викладачем і здобувачами. Як правило, дискусія спрямована і на формування переконань, які сприяють засвоєнню не лише інформації, але і засобів самовиявлення.

10. Форми контролю і методи оцінювання (у т. ч. критерії оцінювання результатів навчання)

Протягом засвоєння навчальної дисципліни здобувачі мають можливість накопичувати бали за рахунок виконання різних форм роботи. Вони порівно розподіляються, а потім підсумовуються.

Змістовий модуль:

- робота на лекційних та семінарських заняттях (62 бали);
- захисту реферату (8 балів);
- перевірка есе (10 балів);
- усний іспит (20 балів).

Критерії оцінювання результатів навчання. Критерій оцінювання – це ознака, на основі якої проводиться оцінювання будь-чого і яка є мірою оцінки. Критерії оцінювання визначаються за допомогою якісних показників та ознак, що демонструють рівень сформованості навчальних досягнень здобувачів вищої освіти і трансформуються в оцінку згідно затверджені шкали. Результати академічної успішності студентів виставляються у вигляді оцінки за національною шкалою, 100-бальною та шкалою ЄКТС. У таблиці нижче наведено **загальні критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти:**

Оцінка за національною шкалою	Теоретична підготовка	Практична підготовка
	Здобувач освіти	
Відмінно 90 - 100	У повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано викладає під час усних виступів; глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань, робить самостійні висновки, виявляє причинно-наслідкові зв'язки; самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань.	Повно та ґрунтовно засвоїв всі теми навчальної програми, вміє вільно та самостійно викласти зміст всіх питань програми навчальної дисципліни, розуміє її значення для своєї професійної підготовки, проявляє творчий підхід до виконання індивідуального завдання при виконанні самостійного завдання, повністю виконав усі завдання кожної теми та поточного контролю в цілому.
Добре 85 - 89	Недостатньо повно та ґрунтовно засвоїв окремі питання робочої програми. Вміє самостійно викласти зміст основних питань	Виконав завдання кожної теми та поточного контролю в цілому, має стійкі навички

	програми навчальної дисципліни.	виконання завдання.
Добре 75 - 84	Недостатньо повно та ґрунтовно засвоїв деякі теми робочої програми, не вміє самостійно викласти зміст деяких питань програми навчальної дисципліни.	Окремі завдання кожної теми та поточного контролю в цілому виконав не повністю.
Задовільно 70 – 74	Володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні або відтворює певну частину навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків, знає основні поняття навчального матеріалу; має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків.	Засвоїв лише окремі теми робочої програми. Не вміє вільно самостійно викласти зміст основних питань навчальної дисципліни Окремі завдання кожної теми контролю не виконав.
Задовільно 60 - 69	Засвоїв лише окремі питання навчальної програми. Не вміє достатньо самостійно викласти зміст більшості питань програми навчальної дисципліни.	Виконав лише окремі завдання кожної теми та контролю в цілому.
Незадовільно з можливістю повторного складання 35 - 59	Володіє навчальним матеріалом поверхнево й фрагментарно (без аргументації та обґрунтування); безсистемно виокремлює випадкові ознаки вивченого; під час відповіді допускає суттєві помилки.	Не засвоїв більшості тем навчальної програми не вміє викласти зміст більшості основних питань навчальної дисципліни. Не виконав більшості завдань кожної теми та контролю в цілому.
Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни 0-34	Не володіє навчальним матеріалом.	Не засвоїв навчальної програми, не вміє викласти зміст жодної теми навчальної дисципліни, не виконав контролю.

11. Питання для підсумкового контролю

1. Поняття «філософія» та «наука».
2. Відмінність науки від псевдонауки, квазінауки та паранауки.
3. Ідеали науки (теорія, істина, об'єктивність тощо).
4. Поняття «філософія науки» у вузькому та широкому значеннях.
5. Поняття «дослідження» та «наукове дослідження».
6. Основні завдання наукового дослідження.
7. Поняття «методологія», «метод» і «методика».
8. Поняття «наукового методу».
9. Загальна, окрема та конкретна методологія.
10. Норми науки (обґрунтованість наукового знання, логічна послідовність, раціональність, практична значущість).
11. Наукове обґрунтування (емпіричне, опосередковане, теоретичне,

методологічне, системне, контекстуальне тощо).

12. Наукова критика (емпіричне спростування, логічна фальсифікація, реальне спростування, суперечка, парафальсифікація тощо).

13. Поняття «нове знання» та «наукова новизна».

14. Поняття «мета» та «завдання» («задача»).

15. Поняття «об'єкт» і «предмет».

16. Поняття «опис», «пояснення», «прогноз» і «розуміння».

17. Проблемні ситуації (неявні проблеми, проблеми-замороки тощо).

18. Гіпотеза: визначення, класифікація, правила формулювання.

19. Теорія: визначення та структура.

20. Наукова література(монографії, статті, доповіді, рецензії, біографічні, географічні й інші описи (нарисы), короткі повідомлення, автореферати, реферати, тези доповідей і повідомлень, звіти науково-дослідних робіт, дисертації тощо).

21. Цитати. Бібліографічні посилання й описи.

22. Етика: визначення, види.

23. Основні етичні концепції.

24. Види прикладної етики.

25. Що таке наукова етика.

26. Моральні принципи Р. Мертон.

27. Універсальна мета наукової етики. Норми толерантності.

28. Проблема лінгвіцизму.

29. Проблеми академічної непристойності.

30. Кодекси наукової етики.

12. Розподіл балів, які отримують здобувачі ФОРМУВАЛЬНЕ ОЦІНЮВАННЯ

Види навчальної роботи	Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2			Змістовий модуль 3		
	Кількість балів за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів (максимальна)	Кількість балів за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів (максимальна)	Кількість балів за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів (максимальна)
Поточний контроль на лекціях	2	3	6	2	3	6	2	2	4
Практичні заняття	6	3	18	6	3	18	6	2	12
Разом			24			24			14
Разом	62								
Оцінка самостійної роботи:									
Реферат				8	1	8			
Есе							10	1	10
Неформальна освіта							20	1	20*
Разом	18								
Іспит	20								

Підсумкова сума балів	100
-----------------------	-----

* Додаткові бали, які можуть бути зараховані здобувачам, що не враховані в загальну суму балів.

РОЗПОДІЛ БАЛІВ

Поточний та періодичний контроль							Підсумковий контроль (іспит)	Сума балів
Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2			Змістовий модуль 3			

Реалізація основних завдань контролю знань здобувачів вищої освіти в ОНУ досягається системними підходами до оцінювання та комплексністю застосування різних видів контролю. Згідно з чинною в університеті системою комплексної діагностики знань здобувачів вищої освіти, з метою стимулювання планомірної та систематичної навчальної роботи, оцінка знань здійснюється за 100-бальною системою, яка переводиться відповідно у національну шкалу («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») та шкалу європейської кредитно-трансферної системи (ЄКТС – A, B, C, D, E, FX, F).

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для екзамену
90 – 100	A	Відмінно
85 - 89	B	Добре
75 - 84	C	
70 – 74	D	Задовільно
60 - 69	E	
35 - 59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання

13. Навчально-методичне забезпечення

1. Голубович І. В., Шевцов С. П. Філософія науки та етика науковця: Методичні вказівки до семінарських занять та самостійної роботи здобувачів третього освітньо-наукового рівня / І. В. Голубович, С. П. Шевцов. Одеса: Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, 2020. 51 с. . <http://dspace.onu.edu.ua:8080/handle/123456789/30882>

2. Райхерт К.В. Методологія та філософія наукових досліджень : Методичні вказівки для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти / Костянтин Вільгельмович Райхерт. Одеса : Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, 2019. 47 с. <http://dspace.onu.edu.ua:8080/handle/123456789/30881>

3. Робоча програма навчальної дисципліни «Філософія науки та етика науковця». Одеса: ОНУ, 2022. 14 с.

4. Секундант С.Г. Професійна етика викладача та науковця: методичні вказівки для здобувачів третього освітньо-наукового рівня (доктора філософії) / С.

Г. Секундант. Одеса : Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, 2019. 35 с. <http://dspace.onu.edu.ua:8080/handle/123456789/30888>

5. Силабус курсу.

14. Рекомендована література

Основна

1. Антологія сучасної філософії науки, або усмішка ASIMO. За науковою редакцією В.П. Мельника та А.С. Синиці [пер. І. В. Грабовський, У. І. Луц, А.С. Синиця]. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2017. 568 с.

2. Етичний кодекс ученого України / НАН України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0002550-09/conv?lang=ru#Text> (дата звернення: 18.06.2020).

3. Про затвердження вимог до оформлення дисертації. Наказ від 12.01.2017. № 40. {Із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки

№ 759 від 31.05.2019. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0155-17#Text>

4. Філософія науки / за ред. І. С. Добронравової. К.: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2018. 255 с.

5. Шевцов С. П. «Інтеграція vs. диференціація у сучасній філософії науки.» Процеси інтеграції й диференціації в сучасному науковому та філософському знанні : колект. монографія / під ред. С. П. Шевцова. Одеса : Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2022. С. 43–63.

<http://dspace.onu.edu.ua:8080/handle/123456789/36291>

Додаткова

1. Європейський словник філософій: Лексикон неперекладностей. В 5 т. Київ: Дух і літера, 2009-2024.

2. Написання, оформлення та захист курсових і дипломних робіт. Методичні вказівки для студентів спеціальностей 032 Історія та археологія, 033 Філософія, 034 Культурологія / Факультет історії та філософії ОНУ імені І. І. Мечникова. Одеса: Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, 2019. 36 с.

3. Селігей П. Світло і тіні наукового стилю. Київ : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2018. 628 с.

4. Філософія: підручник для студентів вищих навчальних закладів / під загал. ред. Л. Губерського. 2-е вид., перероб. і доп. Харків: Фоліо, 2017. 624 с. (Підручники для ВУЗів).

5. Філософія науки / за ред. І. С. Добронравової. Київ : Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2018. 255 с.

6. Dicken P. Getting Science Wrong: Why the Philosophy of Science Matters. London: Bloomsbury, 2019. 202 p.

7. Resnik D. B. What Is Ethics in Research & Why Is It Important? URL: <https://www.niehs.nih.gov/research/resources/bioethics/whatis/index.cfm#:~:text=When%20conducting%20research%20on%20human,and%20burdens%20of%20research%20fairly> (accessed 18.06.2020).

8. Rosenberg A., McIntyre L. The Philosophy of Science: A Contemporary Introduction. The 4th ed. London: Routledge, 2019. 294 p. (Routledge Contemporary Introductions to Philosophy).

9. Shevtsov S. «Ethical nodes in the philosophy of science.» *Philosophy International Journal*. Volume 5, Issue 2.

10. Shevtsov S. «On the Ontology of Violence.» *Eidos. A Journal for Philosophy of Culture* vol. 6, no. 4/2022, pp. 48-62. DOI: 10.14394/eidos.jpc.2022.0034
<https://medwinpublishers.com/PhIJ/ethical-nodes-in-the-philosophy-of-science.pdf>

15. Електронні інформаційні ресурси:

1. Електронна бібліотека “psylib” (психологія, філософія, релігія, культурологія, методологія та ін.) <http://www.psylib.kiev.ua>

2. Електронна бібліотека кафедри філософії та методології науки філософського факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка <http://www.philsci.univ.kiev.ua/UKR/index.html>

3. Електронна бібліотека «Платон. Філософія без меж» <https://platona.net/>

4. Вся нормативка з підготовки, захисту дисертації та публікації наукових статей: [http://sslab.com.ua/Home/Post/51/vsya-normativka-z-p%D1%96dgotovki_-zaxistu-disertac%D1%96%D1%97-ta-publ%D1%96kac%D1%96%D1%97-naukovix-statej-\(stanom-na-22-zhovtnya-2019-r\)?fbclid=IwAR1ydnAiwiVq6aK1MRMrxa307gqAlp9pbeXKJhdCm47l5Jn446KbXLaTv0M](http://sslab.com.ua/Home/Post/51/vsya-normativka-z-p%D1%96dgotovki_-zaxistu-disertac%D1%96%D1%97-ta-publ%D1%96kac%D1%96%D1%97-naukovix-statej-(stanom-na-22-zhovtnya-2019-r)?fbclid=IwAR1ydnAiwiVq6aK1MRMrxa307gqAlp9pbeXKJhdCm47l5Jn446KbXLaTv0M)

5. Міжнародні правила цитування та посилання в наукових роботах: методичні рекомендації / Науково-технічна бібліотека ім. Г. І. Денисенка Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»; Українська бібліотечна асоціація. Київ <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/18681>

6. Українські матеріали та ресурси із академічної доброчесності: <https://www.skeptic.in.ua/integrity/>

7. Committee on Publication Ethics (COPE): <https://publicationethics.org/>